

แนะนำหนังสือ Book Review Article

ผู้เขียนแนะนำหนังสือ : ดร.เบญจวรรณ ทิมสุวรรณ
ข้าราชการบำนาญ กระทรวงสาธารณสุข

ชื่อหนังสือ สร้างนวัตกรรมบนฐานการวิจัย PLC & Logbook

ผู้เขียน รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ รองศาสตราจารย์ พเยาว์ ยินดีสุข

ปีที่พิมพ์ พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2562

หนังสือเล่มนี้ผู้เขียน เขียนจากประสบการณ์การจัดการเรียนการสอน การทำวิจัย ประสบการณ์การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการมานานกว่า 40 ปี ผู้เขียนนำเสนอสาระสำคัญ คือ 1) การสร้างผู้เรียนให้ผลิตนวัตกรรมพื้นฐานด้วยการทำโครงงานผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และเขียน Logbook เป็นหลักฐาน 2) การสร้างครูให้ผลิตนวัตกรรมการเรียนรู้ด้วยการทำวิจัยผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และเขียน Logbook เป็นหลักฐาน

เนื้อหาสำคัญของหนังสือเล่มนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สร้างนวัตกรรมบนฐานวิจัย : การทำโครงการบูรณาการ

แบ่งสาระออกเป็น 6 ประเด็น คือ 1) นวัตกรรมกับธรรมชาติของโครงการ 2) หลักสูตรการเรียนการสอนแบบบูรณาการ 3) การจัดการเรียนการสอนโครงการแบบบูรณาการ กับครูที่ปรึกษาโครงการ 4) การพัฒนาการคิดด้วยการทำโครงการบูรณาการ 5) กระบวนการทำโครงการบูรณาการ 6) การนำเสนอโครงการด้วยวาจากับการประเมินการทำโครงการ

นวัตกรรมกับธรรมชาติของโครงการ ผู้เขียนได้อธิบายความหมายของนวัตกรรม การสร้างสรรค์นวัตกรรม และกล่าวถึงประเภทของโครงการ เน้นโครงการ 3 ประเภท คือ โครงการสำรวจโครงการทดลอง โครงการประดิษฐ์ ตัวชี้วัดการทำโครงการจำแนกตามประเภทของโครงการ

หลักสูตรการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ผู้เขียนได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นบูรณาการ ได้แก่ หลักสูตรบูรณาการ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องเรียนรู้ ต้องใช้เป็นแนวปฏิบัติ ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา และได้กล่าวถึงความหมายของการบูรณาการ ประเภทของการบูรณาการทางการศึกษา โดยเน้นเรื่องหลักสูตรบูรณาการ และการบูรณาการการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนโครงการแบบบูรณาการกับครูที่ปรึกษาโครงการ ได้กล่าวถึง 1) การจัดการเรียนการสอนโครงการแบบบูรณาการ ประกอบด้วย คุณค่าของการบูรณาการ ประเภทของการจัดการเรียนการสอนด้วยโครงการ การบริหารจัดการ การเรียนการสอนแบบบูรณาการ 2) การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนทำโครงการ ประกอบด้วย วิธีสอนแบบสืบเสาะ และวิธีสอนแบบโครงการ การเรียนรู้ที่ใช้โครงการเป็นฐาน 3) การพัฒนาสมรรถนะของครูที่ปรึกษาทำโครงการ ที่เน้นสมรรถนะครูด้านต่าง ๆ และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูที่ปรึกษาโครงการ

การพัฒนาการคิดด้วยการทำโครงการบูรณาการ ได้กล่าวถึง การพัฒนาการคิดด้วยการทำโครงการบูรณาการ ได้อธิบายการคิด 2 ระดับ คือ การคิดระดับต่ำ (Convergent / Lower Order Thinking) การคิดระดับสูง (Divergent/Higher Order Thinking) นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงทักษะกระบวนการคิดทางวิทยาศาสตร์ตามแนวสมาคมอเมริกันเพื่อความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ทักษะการคิดตามแนวคิดของ Benjamin ทักษะการคิดจากการวิจัยของ ดร.ทีศนา เขมมณี และคณะ และทักษะการสื่อสาร

กระบวนการทำโครงการบูรณาการ ได้กล่าวถึง การหาหัวข้อโครงการ และการเขียนโครงการเพื่อขอทำโครงการ ผู้เขียนได้กล่าวถึงลักษณะเด่น หรือตัวบ่งชี้ว่าเป็นโครงการ การเริ่มต้นโครงการต้องเริ่มจากการตั้งคำถาม กลยุทธ์การหาหัวข้อโครงการ และระบุรายละเอียดของขั้นตอนการหาหัวข้อโครงการ

การนำเสนอโครงการด้วยวาจากับการประเมินการทำโครงการ ประกอบด้วย การนำเสนอโครงการด้วยวาจา ได้กล่าวถึง หลักการนำเสนอ บุคลิกภาพของผู้นำเสนอ สำหรับการประเมินการทำโครงการ ผู้เขียนเน้นในเรื่องการประเมินโครงการเป็นการตัดสินคุณค่า เป็นบทบาทของครู ครูจะต้องรอบคอบ และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ (Learning) และการประเมินผล (Evaluation) อย่างชัดเจน การประเมินการเรียนรู้ และการประเมินผลมีความสัมพันธ์กัน แยกออกจากกันเด็ดขาดไม่ได้ การประเมินการเรียนรู้ที่เน้นการทำโครงการของผู้เรียน ผู้เขียนได้นำเสนอแบบประเมินโครงการในหลายลักษณะ

ตอนที่ 2 การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้บนฐานวิจัย : การปฏิบัติการในชั้นเรียน

แบ่งสาระออกเป็น 7 ประเด็น คือ 1) ธรรมชาติของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 2) กระบวนการ วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 3) เครื่องมือวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 4) ประเภทของงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 5) นวัตกรรมการเรียนรู้บนฐานการวิจัย 6) การพัฒนาโครงการเสนอขอทำวิจัยกับชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ 7) ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพกับสมุดบันที่การปฏิบัติงาน

ธรรมชาติของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ผู้เขียนได้กล่าวถึง การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้เน้นทักษะสำคัญของความเป็นครูมืออาชีพ อันเป็นผลผลิตของครูที่มีความคิดสร้างสรรค์ (Teacher Creative Product) ครูควรมีความสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น การเป็นครูมืออาชีพ ครูต้องมีทักษะสำคัญที่ผู้เขียนกล่าวถึง 6 ทักษะ ธรรมชาติของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ผู้เขียนได้กล่าวถึง ความหมายของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ความสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เป้าหมายของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน และข้อจำกัดของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

กระบวนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ การกำหนดปัญหาการวิจัย การตั้งสมมติฐาน การออกแบบการวิจัย การดำเนินการวิจัย สรุปการวิจัย และสะท้อนความคิด สำหรับขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ผู้เขียนระบุขั้นตอนไว้ 5 ขั้นตอน โดยเรียกเป็นก้าว 5 ก้าว คือ ก้าว 1 ระบุปัญหา ก้าว 2 ศึกษานวัตกรรม ก้าว 3 ลงมือทำเพื่อแก้ไข ก้าว 4 สรุปจับใจผลการแก้ ก้าว 5 เผยแพร่นวัตกรรมกับเพื่อนครู

เครื่องมือวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ประกอบด้วย เครื่องมือทดลอง เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประเภทของงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ผู้เขียนได้แบ่งไว้ 3 ประเภท คือ งานวิจัยเชิงสำรวจ งานวิจัยเชิงทดลอง และงานวิจัยเชิงวิจัยและพัฒนา (งานวิจัยสร้างนวัตกรรม) พร้อมยกตัวอย่างงานวิจัย

นวัตกรรมการเรียนรู้บนฐานการวิจัย ผู้เขียนได้กล่าวถึงความหมายของนวัตกรรมการเรียนรู้ หลักการตั้งชื่องานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

การพัฒนาโครงการเสนอขอทำวิจัยกับชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ผู้เขียนได้กล่าวถึง กลวิธี หรือแนวทาง หรือเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาโครงการ คือ กระบวนการพี่เลี้ยง (Monitoring) การทำงานร่วมกันเป็นทีม ซึ่งเรียกว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) และกระบวนการสอนงานแบบพี่เลี้ยง

ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพกับสมุดบันทึกการปฏิบัติงาน ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) มีการดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาด้านผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ แก้ปัญหาเป็นทีมในระดับชั้นเดียวกัน โดยใช้กระบวนการตามแนวคิดเดมมิง (Demming Approach) การเขียนสมุดบันทึกการปฏิบัติงาน (Logbook) ผู้เขียนกล่าวว่า การเขียน Logbook เป็นหลักฐานการทำงาน ประกอบด้วย 1) กระบวนการทำงาน กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดในการทำงานได้อะไรบ้าง หรือสิ่งที่ทำมีอะไร 2) ผลของการทำคืออะไร มีผลลัพธ์อะไรบ้าง มีความรู้สึกอย่างไร (Feel) 3) ความรู้และข้อคิดที่ค้นพบที่ได้ และเกิดบทเรียนอะไร (Lesson) อันเป็นบทเรียนชีวิต 4) จะนำบทเรียนที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในเรื่องใดในอนาคต (Future) อันใกล้หรือไกล ผู้เขียนได้ยกตัวอย่างสมุดบันทึกการปฏิบัติงาน (Logbook) ผู้เขียนสรุปกระบวนการสอนงานแบบพี่เลี้ยงผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมี 2 แบบ คือ 1) CM-PDCA Process คือ กระบวนการสอนงานแบบพี่เลี้ยงด้วย PDCA ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) CM-LS-PLC Process คือ กระบวนการสอนงานแบบพี่เลี้ยงด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study) ผ่าน PLC

หนังสือเล่มนี้น่าอ่านเพราะจะสอนให้ผู้เรียน ครู อาจารย์สร้างนวัตกรรม และสามารถเขียน Logbook ได้